

ŠKROPLJENJE BLAGOSLOVLJENOM VODOM NA POČETKU MISE

Škropljenje blagoslovljenom vodom na početku mise bilo je sve do zadnje reforme misala sastavni dio nedjeljnog bogoslužja u svim našim crkvama. Redovito je obavljano veoma svečano. Narod je znao tekstove napamet i zdušno ih pjevao, a obred živo pratio pokretima i osjećajima. Nakon zadnje reforme misala u većini crkava taj je obred potpuno iščezao. Razlog tome treba tražiti u nedovoljnim smjernicama za primjenu obnovljenog misala i nesnalazanju svećenika naviknutih na obavljanje već unaprijed točno određenih obreda i uputa. Prijevod misala na hrvatski jezik izdavan je u etapama. Obred blagoslova vode i škropljenje tom vodom donesen je na kraju zadnjeg sveščića kad su ostali dijelovi već nekoliko godina bili u uporabi. Kako u glavnom dijelu tako izdavanog misala, u »Redu mise«, nije bilo tog obreda, većina svećenika je smatrala da je taj obred dokinut pa ga više nisu prakticirali u svojim zajednicama. A svi pastoralci dobro znaju kako je teško ponovno uvoditi ono što je jednom ukinuto.

Značenje i razvoj obreda

Škropljenje blagoslovljenom vodom na početku mise ima dugu tradiciju u Crkvi, a izraslo je na veoma čvrstoj teološkoj podlozi. Taj obred se razvio iz shvaćanja da je nedjelja simbol novoga života koji otajstveno započinje u vodi krštenja i usmjerava se prema vječno blaženom počinku i gledanju Boga. Škropljenje blagoslovljenom vodom doziva u pamet početak toga novog života.

Na tim teološkim postavkama razvio se običaj da se svake nedjelje prije svečane mise blagoslovljenom vodom poškropi oltar, službenici oltara i narod. Već polovicom 9. st. taj običaj je raširen po crkvama u Galiji, a ubrzo se proširio po čitavoj Evropi. Kao i mnogi drugi obredi, tako se i ovaj razvio iz liturgijskih običaja u samostanima odakle se proširio na župe kamo su ih donosili sami redovnici ili ostali svećenici. Još prije 9. st. u nekim samostanima je postojao običaj da se prije nedjeljne mise blagoslovljenom vodom poškropi klaustar, samostanske ćelije i ostale glavne prostorije u samostanu. Taj obred prenesen u župske crkve proprimao je specifične oblike. Škropili su se svi vjernici zajedno, zatim posebne grupe pokornika, bolesnici, pa čak i pokojnici koji su bili

pokopani u crkvi ili u groblju pored crkve. Obred je poprimio pokornički karakter koji izražava antifona »Asperges me« i početak Ps 51 (50) »Miserere mei Deus«. U uskršno vrijeme to je zamjenjivala pjesma »Vidi aquam« i početak Ps 118 (117) »Confitemini Domino quoniam bonus«. Obadvije su pjesme već u 11. st. upotrebljavane u opatiji Montecassino.

Današnje smjernice i praktična primjena

Misal obnovljen prema smjernicama Drugog vatikanskog sabora zadržao je taj obred i dopušta da se blagoslov vode i škropljenje tom vodom može obaviti u svim nedjeljnim misama, pa i u onima koje se slave subotom navečer umjesto nedjelje, i to u svim crkvama i kapelama. Taj obred zamjenjuje pokajnički čin na početku mise. Prema drugoj instrukciji Kongregacije obreda za primjenu konstitucije o liturgiji iz 1967. godine (br. 26), škropljenje blagoslovljenom vodom može se obavljati u misnici.

Obred započinje nakon svećenikova pozdrava narodu na početku mise. Svećenik pozove narod na molitvu i nakon kratke molitve u šutnji sklopljenih ruku izmoli blagoslovnu molitvu. Svećenik to obavlja stojeći na nogama kod sjedala okrenut prema narodu. Misal predlaže dvije blagoslovne molitve izvan vazmenog vremena i jednu u vazmeno vrijeme. U prvoj je istaknuta molitva da po znaku ove vode Bog u nama obnovi živi izvor svoje milosti i tako nas zaštiti, a u drugoj da isprosimo otpuštenje svojih grijeha i osiguramo obranu od neprijateljskih zasjeda. Molitva u vazmeno vrijeme je najrazrađenija, veoma slikovita, rekao bih raspjevana. Ukratko rekapitulira čitavu povijest spasenja, koja doseže kulminaciju u Novom savezu i sudjelovanju s novokršćenicima. Misal dopušta mogućnost da se blagoslovi i sol i pomiješa s vodom.

Nakon tako obavljenog blagoslova slijedi škropljenje. Svećenik najprije poškropi sebe i poslužnike, zatim kler i narod. Škropljenje naroda obavlja obilazeći po crkvi, ako je to zgodno izvesti. Za vrijeme škropljenja predviđene su pjesme uzete iz Sv. pisma, a ostavljena je mogućnost da se pjeva i neka druga prikladna pjesma. Kad je obavio škropljenje, svećenik se vrati k sjedalu, izmoli završnu molitvu i nastavi misu pjesmom *Slava*.

Tekstovi za ovaj obred objelodanjeni su i u novom izdanju misala na hrvatskom jeziku (KS, Zagreb 1980, str. 149—151). Šteta da nisu doneseni i napjevi, barem za one pjesme koje su već uglazbljene. Jer, ovaj obred bez pjevanja je čisti promašaj. A dobro pripremljen i skladno izveden može biti veoma sugestivan i jako znakovit. Zato ga u crkvama u kojima je zadržan treba podržavati i dotjerivati, a ondje gdje se prekinula tradicija, trebalo bi pokušati ponovno ga uvesti. Možda bi prva nedjelja u mjesecu bila dosta pogodna za ovaj obred da ne bi zbog ponavljanja svake nedjelje izgubio izazovnost i privlačnost. U svakom slučaju, vjernicima treba pružiti mogućnost da preko znakova doživljavaju

ono što ti znakovi predstavljaju. Na glazbenicima je da uglazbe predložene pjesme, jer ne vjerujem da će naći sadržajno bolje. I to što prije. Dok oni to drugačije ne učine, župnici se mogu služiti koralnim napjevima koji već postoje za antifone »Poškropi me« i »Vidjeh vodu«. A sve to sa svrhom da obred otajstveno proizvede ono to slikovito predstavlja: Izlijevanje milosti koju Krist otajstveno izlijeva u naše duše.

Fra Marko Babić

BLAGOSLOV, A NE POSVETA, KALEŽA I PLITICE

P. Hrvoje Hadžić, OP, uputio je 29. XII. 1981. uredništvu »Službe Božje« pismo slijedećeg sadržaja:

»U broju 2 i 3 'Službe Božje' od ove godine na str. 124 autor Vlč. O. Vojko Devetak navodi da kalež i plitica 'trebaju biti posvećeni od biskupa ili njegova posebnog delegata'.

Očividno je autoru promaklo da je Sv. kongregacija za sakramente i bogoštovlje već godine 1977. propisala nove norme za tu materiju. U knjizi 'Red posvete crkve i oltara' (hrv. prijevod 'Kršćanska sadašnjost' 1980.) u VII. glavi govori o 'blagoslovu kaleža i plitice'. U 3. točki 'Prethodnih napomena' kaže: »Svaki svećenik može blagosloviti kalež i pliticu, pod uvjetom da su izrađeni po načelima *OURM* u broju 290—295' (podcrtao V. D.).

Prema tome, nema više 'posvete' kaleža i plitice, nego 'blagoslov' koji uopće više nije vezan za biskupovo odobrenje.«

Zahvaljujem P. Hrvoju Hadžiću na dobronamjernoj suradnji, upozorenju i dopuni moga spomenutog članka. Smatram da je takva suradnja dobra, pozitivna i konstruktivna u oživljavanju liturgijskog gibanja. Takva upozorenja uvijek dobro dolaze, a liturgijska raspravljanja čine zanimljivim.

Nema sumnje da je nova odredba Sv. kongregacije za sakramente i bogoštovlje najmjerodavnija i da unaprijed treba održavati preuređeni novi »Red blagoslova kaleža i plitice«, što ga je »Vrhovni svećenik Pavao VI. svojom vlašću odobrio te zapovjedio da se objelodani i da se njime zamijene obredi druge knjige Rimskog pontifikala« (»Red posvete crkve i oltara«, KS, Zagreb 1980, str. 5).

Prema starom obredniku posvetu kaleža i plitice obavljao je biskup, i to bez prisustvovanja vjernika. Novi obred govori samo o blagoslovu, a mazanje ne spominje, te naglašava da se blagoslov obavlja uz prisustvovanje vjernika, bilo da se blagoslov vrši pod misom prije prinošenje darova ili izvan mise, pa u tom smislu donosi dva načina blagoslivljanja: »Red blagoslova pod misom« i »Red blagoslova izvan mise«.

Vojko Devetak